

שֶׁלֶחַז שִׁבַּת

יהלום משנה תמימה

הוצאה לאור YMishnaTmima@gmail.com
052-365-4575

כתב בספר ליקוטי מוהר"ן (סימן א) "כי האיש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר, כי השכל הוא אור גדול, ומאיר לו בכל דרכיו".

מה זה השכל שיש בכל דבר ?

זה ההלכה שבכל דבר. אין לדבר בעולם שאין לו את ההלכה שלו. גם בכל תנועה, בכל דיבור בכל מחשבה - יש את ההלכה שלו. מה זה ההלכה שלו ? זה הדרך שלו, זה החיים של הדבר.

זה מה שכתב שם בספר הנ"ל (תנינא, ב) "כי כשנתיחדש הלכה, נתיחדש שכל וידיעה". כל העולם כולו, כל הבריאה כולה, כל האדם כולו, הכל מלא בהלכות. כל דבר יש לו את השכל שלו, הנקודה שמחיה אותו, ובשביל לטעום את זה, צריך להפיר אותו. ואיך נפיר אותו ? על ידי ההלכה שלו. לא רק בכל דבר יש את השכל וההלכה שלו, אלא אפילו בכל תנועה שהאדם מזיז ידיו ורגליו, עפעפיו, הכל, בכל תנועה קטנה, בכל

דיבור, ובכל מחשבה ששטה לנו בראש, יש את השכל וההלכה

שלו. בלי זה, לא היו יכולים להיות בכלל. עכשיו, ההבדל בין

השכל וההלכה שיש בכל דבר, הוא שהשכל שבכל דבר, הוא

נמצא תמיד ולעולם. אי אפשר שיתקיים כל דבר ודיבור ומחשבה

בעולם בלעדיו, כמו שכתוב "החכמה תחיה" - בלי השכל הזה אין

חיות לכל דבר, לא משנה דבר גדול ודבר קטן. כולם צריכים את החיות

את התנועה, זה הקיום שלנו, וזה השכל שלנו. אז איך אפשר להגיע לזה

? על ידי ההלכה. כי כאמור לעיל, השכל תמיד קיים ובהכרח, כי מבלעדיו

אין חיים לכל דבר. רק מה הבעיה ? אין לנו קשר עם כל זה. אין לנו

אפשרות לטעום את זה. אז, זה כאילו לא קיים. מה לעשות ? לדעת

את ההלכה שיש בכל דבר שבעולם, אפילו, לא רק בכל דבר, אלא

אפילו בכל תנועה יש לה את ההלכה שלה, את ההליכה שלה. מכאן רואים

שעל השכל הזה, אין בכלל בחירה - הוא תמיד קיים. אם נרצה ואם לא, אבל על ההלכה שלו - יש לנו בחירה. אם רוצים, או לא - ועל כן כתב שם בתורה הנ"ל - על עשו ויעקב. עשו ביזה את הבכורה ויעקב לקח אותה. מה זה ביזה את הבכורה? לא רצה לקחת את השכל שבכל דבר - לא רצה ללמוד את ההלכה שלו. וממילא לא יכול לקבל את השכל את הבכור שבכל דבר.

עכשיו, שאנחנו לומדים את ההלכה שיש בכל דבר - על ידי זה יש לנו פתאום שייכות, התקרבות, מקום, לקבל את הפרי שבתוך כל דבר. וזה מה שכתב שם בתורה הנ"ל, שהשכל והחכמה זה ח'. ואי אפשר לקבל אותו - אלא על ידי נ'. עין שם. וזה מה שאמרנו, השכל הזה שבכל דבר, זה הפרי שטעמו מי ישערנו, ואי אפשר לקחת אותו בכלל, אין שייכות אליו, אלא על ידי נ' - על ידי ההלכה של הדבר. כי נ' הוא מלכות כמו שכתב שם, "לפני שמש יזון שמו" (תהלים עב) ופרש רש"י: לשון מלכות. וההלכה היא היא המלכות כמו שכתוב (משלי כט) "מלך במשפט יעמיד ארץ" (ליקו"מ רפו). ולכן על ה- ח' אין בחירה... ממילא זה ביטול כל בחירה, מי הוא זה, ואיזהו הסכל שלא ירצה לטעום מטעם גן עדן שפנה, אבל על ה- נ' הזה יש בחירה. זה השער. רוצים לפתוח? או לא רוצים לפתוח. וכשרוצים לפתוח.. אזי נעשה "חן" כמו שכתב שם, מה זה החן הזה? זה שני הרגלים שלנו. יכולים להתחיל לזחול.. לקום אפילו כמה צעדים.. יכולים להתחיל ללכת, בגלל שעכשיו יש רגלים. ויש רגלים, יכול גם להתחיל לטייל בפרדסין ובגנות של הקב"ה. ובגלל שיש רגלים, אז כל שניה, ממילא נמצאים במקום אחר, בטעם אחר, בצבע אחר, מתחילים להרגיש את החיים שיש בכל דבר, החיים זה ההליכה בתוך החיים. שאנחנו הולכים - אנחנו חיים, אנחנו משתנים. כל הבריאה זועקת "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו) נפתח העיניים, מהכל מהכל זועק כבודו יתברך, אפילו, "אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה" (חבקוק ב) למה זועק? בגלל שהוא טמון וגנוז שם בכל דבר ודבר. זה השכל הזה שיש בכל בכל דבר שצועק. ואנחנו לא יכולים לשמוע, בגלל שחסר את ה- נ' הזה. שהוא ההלכה - שהיא הרצון של הקב"ה - שנמצא בכל בכל דבר בעולם. כל הבריאה על כל אשר בה - זה הרצון שלו. והרצון הזה, הוא הבגד של השכל - הוא בעצמו ישתבח שמו

שֵׁשׁ בְּכָל דָּבָר. אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ מְאֹד מְאֹד אֶת הַ"חֵן" הַזֶּה, אֶת הָרִגְלִים שֶׁלוֹ עַל הַדֶּרֶךְ. יֵשׁ דֶּרֶךְ עִם חֵן. וְיֵשׁ דֶּרֶךְ בְּלִי חֵן. בְּגִלְלֵי זֶה הוּא פֶתַח אֶת הַסֵּפֶר הַנִּ"ל בְּ"חֵן" הַזֶּה, רוֹצֶה לומר - תִּכְנֶס לְתוֹךְ הַסֵּפֶר שְׁלִי עִם שְׁתֵּי הָרִגְלִים הָאֵלֶּה. תִּכְנֶס לַתּוֹרָה לַחַיִּים עִם שְׁתֵּי הָרִגְלִים הָאֵלֶּה - וְאִז תִּדַּע שְׁאַתָּה חַי. בְּגִלְלֵי זֶה הוּא פֶתַח אֶת הַסֵּפֶר שֶׁלוֹ בַּפְּסוּק הַזֶּה - "אֲשֶׁרִי תִמְיָמִי דֶּרֶךְ הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת ה' " - הַהוֹלָכִים דּוֹקָא. "הַלִּיכוֹת עוֹלָם לוֹ" (חֲבִקוּק ג) - אֶל תִּקְרִי הַלִּיכוֹת אֶלָּא הַלִּיכוֹת" (מַגִּילָה כח:).

עֲכָשְׁיוֹ, בְּסִימָן אַחֵר שֵׁם (יא) כָּתוּב שֵׁשׁ יְחִידָא עֲלָא וְיְחִידָא תַתָּא. מָה זֶה ?

יְחִידָא תַתָּא הוּא הַלְכָה. וְיְחִידָא תַתָּא הוּא קַבְלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שֵׁם. מָה זֶה קַבְלָה ? לֹא כְּמוֹ שֶׁאַנְחֵנו חוֹשְׁבִים שֶׁזֶה לִימוּד קַבְלָה. קַבְלָה, הֵינּוּ מְלִשׁוֹן לְקַבֵּל, שֶׁזֶה נִקְרָא 'הַשְׁגָּה'. שֶׁהוּא מְשִׁיג וְיֹדֵעַ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דֶּרֶךְ הַגּוֹף שֶׁלוֹ, כָּל כּוֹלוֹ עֲצֻמוֹתָיו יֹדֵעַ אֶת זֶה, וְלֹא רַק בְּשֶׁכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן כב) "וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לָרַחֵם מְאֹד עַל בֶּשֶׁר הַגּוֹף, לְהִרְאוֹת לוֹ מִכָּל הָאָרֶץ וּמִכָּל הַשָּׁמַיִם שֶׁהִנֵּשְׁמָה מִשְׁגָּת, שֶׁהַגּוֹף גַּם כֵּן יָדַע מִזֹּאת הַהִשְׁגָּה, בְּבַחֲיִנַת (יִשְׁעִיָּה נח): 'וּמִבְּשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם'. מִבְּשָׂרָךְ דִּיקָא, שֶׁלֹּא תִעֲלִים עֵינֶיךָ מִלָּרַחֵם עַל בְּשָׂרָךְ, הֵינּוּ בֶּשֶׁר גּוֹפָךְ. כִּי צָרִיכִין לָרַחֵם מְאֹד עַל הַגּוֹף, לְרַאוֹת לְזַכְּכוֹ, כְּדִי שֶׁיִּזְכַּל לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל הָאֲרוֹת וְהַשְׁגוֹת שֶׁהִנֵּשְׁמָה מִשְׁגָּת, כִּי הִנֵּשְׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוּאָה וּמִשְׁגָּת תָּמִיד דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוֹף אֵינוֹ יֹדֵעַ מֵהֶם וְכו' וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב יט): 'וּמִבְּשָׂרִי אֲחֻזָּה אֱלֹהִים'. מִבְּשָׂרִי דִיקָא, הֵינּוּ עַל יְדֵי בֶּשֶׁר הַגּוֹף יִחְזָה אֱלֹהִים, הֵינּוּ הַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹת, הֵינּוּ שֶׁהָאָדָם בְּגוֹפוֹ יִרְאֶה וְיִחְזָה הַשְׁגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שֶׁהִנֵּשְׁמָה מִשְׁגָּת תָּמִיד כַּנִּ"ל".

מִפֵּה אֲנֵחֵנו מְבִינִים שֶׁהַשְׁגוֹת שֶׁל אֱלֹקוֹת, לְדַעַת לְהִתְקַרֵּב לְהַקְבִּ"ה, זֶה נִקְרָא יְחִידָא עֲלָא הַנִּ"ל, הֵינּוּ קַבְלָה, הֵינּוּ שֶׁגַם הַגּוֹף יִקַּבֵּל וְיִחְזָה הָאֱלֹקוֹת, וְכָל עֲצֻמוֹתֵי תַאמְרָנָה שֶׁגַם הַגּוֹף מְבִין וְחִי אֶת הַדָּבָר, שֶׁבְּכָל דָּבָר.. הוּא מְשִׁיג אֶת הָאֱלֹקוֹת... שֶׁלֹּא

נהיה בבחינת (ישעיה כט) "בפיו ובשפתיו כפדוני ולבו רחוק ממני", שהלב, הגוף רחוק מאוד מהשכל שיש בכל דבר. עכשיו אפשר להבין, שהשכל הזה שיש בכל דבר הוא בעצמו היחודא עלאה הזה, המתיקות הזאת של האלקות שאני טועם אותה בכל דבר, זה ה- ח' הזה, ח' לשון חטא כנודע.. מה זה חטא...? זה השכל שהוא אור גדול מאוד כמו שכתב שם, הענג הנפלא שיש בכל דבר, שלוקחים אותו בלי ה- נ' שלו, בלי ההלכה שלו. בגלל זה, אין יחודא עלאה בלא יחודא תתאה, אין ח' בלא נ'. רק אז נעשה "חן" הזה...

בכל דבר בעולם.. בכל תנועה ותנועה, בכל דיבור ודיבור בכל מחשבה בהכל יש את ההלכה שלו.. את היחודא תתאה שלו, ועל ידי שיודע את ההלכה שלו, אזי זוכה לקבל את הפרי שלו, שהוא יחודא עלאה הנ"ל המלובש בכל דבר, גם בפשיטות ממש רואים את זה.. שאדם מתאווה לאיזה פרי.. רוצה לאכול אותו מיד.. רגע.. קודם.. תעצור.. תברך עליו. כל טעם כזה.. זה שכל, זה חיים.. זה מתיקות של הגוף, ועל ידי זה הוא טועם את ה' יתברך, "טעמו וראו כי טוב", כי טוב ממש, טוב הצפון והגנוז שיש בכל דבר.. תורה הצפונה.. ואין טוב אלא תורה (עבודה זרה. דף יט:) "וירא אלהים את האור כי טוב".. ואמרו רבותנו (חגיגה יב) כי טוב לגנוז.. לגנוז בכל דבר... בכל דבר.. מה נעשה איתו, אם הוא גנוז? איך לקחת את הפרי הזה? את היחודא עלאה הזה, את ה- ח' הזה? את הקב"ה...?

על ידי ה- נ' שלו. ההלכה שלו. "לפני שמש... - ינון שמו". לפני שאנחנו לוקחים את השמש הזה - ינון שמו. תביא את ה- נ'. תביא את המלכות שלך... אם אתה מלך - יכול לקחת כל מה שבא לך.

מלאכת צד.

(מאת הרב יעקב ששון נכד מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל)

חלק א.

א. ציונונו הבורא יתברך, שנשבות ביום השבת, ואסור לעשות בשבת כל מלאכה, כמו שנאמר: "יום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה". (שמות, כ). ואחת מן המלאכות שאסרה התורה לעשות ביום השבת, היא מלאכת "צידה".

ב. ישנם בעלי חיים אשר "במינם ניצוד", כלומר, דרך היא לצוד אותם, כגון צבי, ארזי בר, דגים ועוד. וישנם בעלי חיים שאין "במינם ניצוד", כגון זבובים ויתושים. ומן התורה אסור לצוד בשבת כל מין בעל חיים שבמינו ניצוד, אבל בעל חיים שאין במינו ניצוד, מתר לצודו בשבת.

ג. לפיכך, כל הצד בשבת חיה או עוף או דגים, שהדרך היא לצוד אותן, חיב משום חילול שבת. ובעלי חיים שאין דרך לצוד אותם, מן התורה - מתר לצוד אותם ביום השבת. אבל רבותינו גזרו ואסרו לצוד כל בעל חיים בשבת.

ד. ועל כן, לדוגמא זבובים ויתושים, אף על פי שאין דרך לצוד אותם, אסור לצודן בשבת מכח גזירת רבותינו, שאסרו לצוד כל בעל חיים בשבת. (שלחן ערוך סימן שטז).

ה. אין שייכות בין איסור צידה בשבת, לאיסור "נטילת נשמה" בשבת. כלומר, מי

שֶׁצֵד בַּשֶּׁבֶת בְּעַל חַיִּים, וְשָׁחַט אוֹתוֹ אוֹ הָרַג אוֹתוֹ, עָבַר עַל שְׁתֵּי מְלָאכוֹת שׁוֹנוֹת. הָאֶחָת, מְלָאכַת צִידָה, וְהַשְּׁנִיָּה, מְלָאכַת "נְטִילַת נִשְׁמָה" בַּשֶּׁבֶת*.

ה. וּלְסִיכּוּם: אָסוּר מִן הַתּוֹרָה לְצוּד בַּשֶּׁבֶת בְּעַל חַיִּים שֶׁדֶרֶךְ לְצוּד אֶת בְּנֵי מִינוֹ, כְּגוֹן צָבִי אוֹ דָּג, וּבְעַל חַיִּים שֶׁאֵין בְּמִינוֹ נִיצוּד, מִן הַתּוֹרָה מִתֵּר לְצוּדוֹ בַּשֶּׁבֶת, אֲבָל חֲכָמֵינוּ אָסְרוּ לְצוּדוֹ בַּשֶּׁבֶת. וְלָכֵן אָסוּר לְצוּד בַּשֶּׁבֶת כָּל בְּעַל חַיִּים.

חלק ב.

צִידָה עַל יְדֵי מַלְכוּדָת, בַּשֶּׁבֶת.

א. וְהִנֵּה בּוֹדָאֵי שְׁהִמְנִיחַ מְצוּדָה (מַלְכוּדָת) בַּשֶּׁבֶת, וּמִיד לְאַחַר מִכֵּן הַחִיָּה נִלְכְּדָה בְּתוֹכָהּ, חֵיב מִן הַתּוֹרָה מְשׁוּם מְלָאכַת "צֵד". שֶׁאֵין חִילּוּק בְּדָבָר, אִם הוּא צֵד אֶת הַבְּעַל חַיִּים בְּיָדוֹ, אוֹ שֶׁהוּא צֵד אוֹתוֹ עַל יְדֵי כָּלִי. שֶׁבָּכֹל אוֹפֵן חֵיב מְשׁוּם צֵד.

ב. אֲמָנָם, אִם מְנִיחַ אֶת הַמְצוּדָה, וְרַק לְאַחַר זְמַן נִלְכְּדַת הַבְּעַל חַיִּים, אֵין הָאָדָם חֵיב מִן הַתּוֹרָה מְשׁוּם מְלָאכַת "צֵד", מֵאַחַר וְאֵין זֶה מְלָאכָה יְשִׁירָה שֶׁאֲסָרָה הַתּוֹרָה, אֲלָא רַק בְּדֶרֶךְ עֲקִיפָה, שֶׁהַמְצוּדָה פּוֹעֵלֶת לְאַחַר מִכֵּן אֶת פְּעוּלָתָהּ, כְּשֶׁתִּכְנַס הַחִיָּה לְתוֹכָהּ.

* בַּמִּשְׁנָה בַּשֶּׁבֶת (פָּרָק ז מִשְׁנָה ב): אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסְרָה אֶחָת וְכוּ'. הַצֵּד צָבִי. הַשּׁוֹחֲטוּ.. וְכוּ'. הַרִי שֶׁצִּידָה וְשֶׁחִיטָה [נְטִילַת נִשְׁמָה] שְׁנֵי אָבוֹת מְלָאכוֹת הֵם. וּבִסְפָּר כִּלְכִּלַת הַשֶּׁבֶת (לְבַעַל הַתַּפְּאָרֶת יִשְׂרָאֵל) כְּתַב: הַשּׁוֹחֲט. הוּא הַדִּין כָּל הַנוֹטֵל נִשְׁמָה מִדְּבַר שֶׁפָּרָה וְרָבָה, יִהְיֶה בְּהִמָּה, חִיָּה אוֹ עוֹף אוֹ דָּג אוֹ שְׂאֵר בְּרִיּוֹת הַמַּיִם אוֹ שְׂרָץ, וְאַפִּילוֹ פְּרַעֲוֹשׁ הַהוֹרְגוֹ - כִּהוֹרֵג גָּמֵל (רַמְבַּ"ם פ"א) וְכִמוֹ כֵּן הַהוֹרֵג שְׁמָמִית אוֹ זָבוּב וְשְׂאֵר רִמָּשׁ, חֵיב.

א. אולם מבואר בדברי התוספות (שבת יז: דיבור המתחיל: אין) שאסור להניח מצודות חיה ועופות ודגים בשבת, משום שרבותינו גזרו שלא לעשות כן, שמא בשעה שיניח את המצודה, תלכד בתוכה החיה, ונמצא עובר על איסור מן התורה. (ועוד יש טעמים אחרים לדון להחמיר בדבר). ולפיכך פסק מרן השלחן ערוך (סימן רנב ס"א) שאסור בהחלט להניח מצודה ללכוד בעלי חיים בשבת.

ז. אמנם אם מניח את המצודה לפני כניסת השבת, מבואר בשלחן ערוך (שם) שהדבר מתיר. שהרי התירו חכמים להתחיל במלאכה בערב שבת, אף על פי שהיא נגמרת מאליה בשבת. ולכן מתיר להשרות בגדים בתוך מים בערב שבת, אף על פי שהם הולכים ומתכבסים בשבת. וכן כל כיוצא בזה. כמו שביארנו בכמה מקומות. ח. לכן לסיכום: מותר להניח מלכודות לפני שבת, אף על פי שהבעלי חיים נצודים בתוכם בשבת. אבל בשבת עצמה, אסור לעשות כן.

כתב הרמב"ם (הלכות שבת ג-א)

מתיר להתחיל מלאכה מערב שבת אף על פי שהיא נגמרת מאליה בשבת. שלא נאסר עלינו לעשות מלאכה אלא בעצמו של יום. אבל כשתעשה המלאכה מעצמה בשבת מתיר לנו להנות בה שונעוה בשבת מאליה. (וכן הוא בשלחן ערוך סימן רנב כמבואר למעלה).

חלק ג.

האם מותר להניח מלכודת עכברים בשבת?

א. והנה לענין עכברים, מבואר במשנה במסכת שבת (קז.), שכל שמונה שרצים האמורים בתורה (ויקרא יא): "החלד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמת", הצד אותם בשבת, חייב מן התורה, כיון שיש להם עורות, והיו רגילים לצוד אותם כדי להשתמש בעורות שלהם. ומבואר אם כן שעצם צידת העכבר בשבת אסורה מן התורה. (וראה עוד להלן).

א. וכתב המגן אברהם (סימן שטז ס"ק ט) שפושם שאסור להניח מצודות לצוד כל בעלי חיים בשבת, כמו כן אסור להניח מצודות בשבת לצוד את העכברים. וכדבריו פסקו עוד מגדולי האחרונים.

א. אולם מרן רבינו הגדול רבי עובדיה יוסף זכר צדיק לברכה, כתב בספרו חזון עובדיה (ח"ה עמוד קיט) שהצד עכברים בביתו, שבדאי אינו מתכוין לשימוש כלשהו בגוף העכבר, אינו חיב מן התורה. כיון שהיא בכלל "מלאכה שאינה צריכה לגופה" (מלאכה שאין צורך בגוף התוצאה היוצאת ממנה) שלא נאסרה אלא מדרבנן (מגזירת רבותינו). והביא כן בשם הגאונים. ולאחר שהאריך במשא ומתן בדברי הפוסקים בזה, העלה שמעיקר הדין נראה שאין איסור בהנחת מלכודת עכברים בשבת, מאחר והעכבר אינו ניצוד מיד אלא לאחר זמן, ומאחר וצידתו אינה אסורה מן התורה.

ז. אולם בספרו שו"ת יביע אומר (ח"ג סימן כ) הביא דברי פסקי התוספות, ומהר"ח אור זרוע, שכתבו להחמיר בדבר, שאין להניח מצודות לשום בעל חיים בשבת. ובכלל זה העכברים המזיקים, שאין להניח מצודות לצוד אותם בשבת, מחמת גזירת רבותינו, שלא להניח מצודות בשבת.

לכן להלכה נראה שיש להחמיר שלא להניח בשבת מצודות נגד עכברים. אבל להניחם מערב שבת, אין איסור כלל.

חלק ד.

האם מתר להניח או לרסס רעל נגד מזיקים בשבת?

א. שאלה זו תלויה בנדון אחר, שנבארו כאן, ואחר נסכם את הדין גם לגבי ריסוס או הנחת רעל לפני מזיקים בשבת.

א. והנה, מתר לאפשר בשבת לבהמה, לרעות במקום שיש בו עשבים, על מנת

שהבהמה תאכל מן העשבים, אף על פי שהבהמה תולשת מן העשבים כדי לאכלם, בכל זאת הדבר מתר בלי פקפוק.

והקשו רבותינו האחרונים, שהדבר לכאורה עומד בניגוד להלכה אחרת בדיני ממונות. שכן בשלחן ערוך, חשן משפט (סימן שצד) נפסק: "המעמיד בהמה על גבי קמת חבירו חייב לשלם מה שהזיקה". כלומר, מי שהניח בהמה כדי שהיא תאכל מהתבואה של חבירו, הרי הוא חייב לשלם את הנזק ממה שאכלה הבהמה.

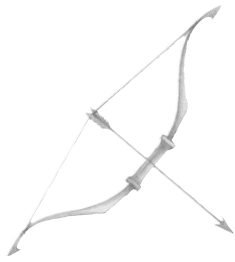
א. נמצא אם כן, שלגבי הלכות שבת, מעשה תלישת העשב של הבהמה, אינו שייד לאדם שהניח את הבהמה, ואילו לגבי הלכות נזיקין, אנו משייכים את הנזק שעוללה הבהמה לאדם שהניחה שם. ואם כן הדברים סותרים זה את זה, וצריך הסבר מהו החילוק בין הלכות שבת לדיני נזיקין. ובענין זה מצאנו שני הסברים בדברי הפוסקים.

ז. בספר **אבן העזר** (סימן שכח) כתב, שהחילוק הוא, שלגבי נזיקין, הדבר הקובע את החיוב הוא ה"היזק", כלומר, התוצאה שנעשתה בפועל. ומאחר וכאשר בהמה עומדת על גבי עשב, הדבר ברור שהיא תאכל אותו, לפיכך האחריות על הנזק מוטלת על מי שהניחה שם שהוא המזיק. אבל לגבי הלכות שבת, הדבר תלוי במחשבת האדם בשעת עשיית המלאכה (שהרי "מלאכת מחשבת" אסרה התורה) ומאחר והמניח בהמה על גבי עשב, אינו מתכוין לשום מלאכה, וכל כוונתו רק שתתמלא

כריסה של הבהמה, ממילא לא שייד להטיל עליו את האחריות על מעשי הבהמה.

ה. ואילו בספר **בית מאיר** כתב להסביר, שלגבי הלכות שבת, לא שייד לומר שהאדם אחראי על מעשי הבהמה, מאחר ובהלכות שבת לא איכפת לנו מתוצאת המלאכה (שהעשבים נתלשו) כי לא הקפידה התורה, אלא שהאדם לא יעשה את המלאכה. וכל מלאכה שנעשית מאליה בשבת, ללא השתדלות מצד האדם, אינה אסורה. ולכן לגבי דיני נזיקין, אנו מטילים את

הַאֲחֵרִיּוֹת עַל הָאָדָם, וּלְגַבִּי הַלְכוֹת שֶׁבֶת, אֵין אָנוּ מְטִילִים אַחֲרֵיּוֹת עַל הָאָדָם. (אֲמַנָם בּוֹדָאִי שְׁאֲסוֹר לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁבֶת מְלָאכּוֹת מִמֶּשׁ עַל יָדֵי בְהֵמָה).

ו. נִמְצְאוּנוּ לְמַדִּים, שֶׁלְדַבְּרֵי הָאֲבוֹן הָעוֹזֵר מָה שְׁקוֹבֵעַ אֶת הַחֵיּוֹב בְּמְלָאכּוֹת שֶׁבֶת, הוּא מַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם בְּלִבָּד, וְכָל שְׂאִין מַחֲשֶׁבְתּוֹ מְכוּוֹנֶת לְגוֹף הַמְּלָאכָה, אֵין אִיסוֹר בְּדַבֵּר אִם הוּא גּוֹרֵם לְכָךְ שֶׁבְּהֵמָתוֹ תַּעֲשֶׂה אֶת הַמְּלָאכָה.

וְאִילוּ לְדַבְּרֵי הַבֵּית מַאִיר, מָה שְׁקוֹבֵעַ אֶת הַחֵיּוֹב בְּמְלָאכּוֹת שֶׁבֶת, הוּא הַתַּעֲסָקוֹת הָאָדָם בַּעֲשִׂיַּת הַמְּלָאכָה, אֲבָל הַמְּלָאכָה מִצַּד עֲצָמָה, כָּל שְׂאִינָה נַעֲשִׂית עַל יָדֵי פְעוּלַת הָאָדָם וְכוּוֹנָתוֹ, אֵין בָּהּ אִיסוֹר כָּלֵל בְּשֶׁבֶת. וְלָכֵן לְכָל הַשִּׁטּוֹת, מִתֵּר לָתֵת לְבְּהֵמָה לֶאֱכֹל בְּשֶׁבֶת עֵשֶׂב הַמְּחוּבָּר לְקָרְקַע.

ז. וּמַעֲתָה נִבּוֹא לְדוֹן לְגַבִּי הַנֶּחֱת רַעַל לְפָנֵי הַמַּזִּיקִים, שְׂאֵם נִפְרַשׁ כְּדַבְּרֵי הָאֲבוֹן הָעוֹזֵר, שֶׁהַתּוֹרָה מְקַפִּידָה עַל הַמַּחֲשָׁבָה בְּשַׁעַת עֲשִׂיַּת הַמְּלָאכָה, הִרִי שְׁאֲסוֹר לְהַנִּיחַ רַעַל כִּנְגַד הַמַּזִּיקִים, מֵאַחֵר וּמַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם הִיא לְהַרוֹג אֶת הַמַּזִּיקִים, וְאִיסוֹר לְהַרוֹג בְּשֶׁבֶת.

אֲבָל אִם נִפְרַשׁ כְּדַבְּרֵי הַבֵּית מַאִיר, שֶׁכָּל שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה בַּעֲצָמוֹ אֶת הַמְּלָאכָה, אֵין אִיסוֹר בְּדַבֵּר, מִמִּילָא מִתֵּר לְהַנִּיחַ רַעַל בְּשֶׁבֶת, שֶׁהַמַּזִּיקִים יָבוֹאוּ מֵעֲצָמָם לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְיָמוּתוּ. שְׂאִין הַפְּעוּלָה מִתִּיּוֹחֶסֶת כָּלֵל אֶל הָאָדָם.

ח. וְלִמְעֵשָׂה, לְאַחֵר מִשָּׂא וּמִתֵּן מוֹרָכָב בְּדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים בָּזָה, הָעֵלָה מֶרֶן רַבִּי עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זצ"ל (הכ"מ), שֶׁמִּתֵּר לְהַנִּיחַ רַעַל לְפָנֵי הַמַּזִּיקִים, שֶׁיִּתְּכֵן שֶׁיָּבוֹאוּ מֵעֲצָמָם לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְיָמוּתוּ, כְּגוֹן רַעַל לְעַכְבָּרִים וְכַדּוּמָה. אֲבָל לְהַתִּיז רַעַל בְּאוֹפֶן יָשִׁיר עַל גַּבִּי הַמַּזִּיקִים, בּוֹדָאִי שְׁאֲסוֹר בְּשֶׁבֶת.

וּלְפִיכָךְ מוֹתֵר לְרַסֵּס רַעַל כִּנְגַד מַזִּיקִים בְּאוֹפֶן שֶׁהֵם יְכוּלִים לְבָרוּחַ (שֶׁהַחֲלוֹן פְּתוּחַ) וְאֵינוֹ מְרַסֵּס יְשִׁירוֹת עֲלֵיהֶם. שְׂאִין הַדִּבְרֵי בְּרוּר שְׂיָמוּתוֹ, וּבְאַפְשָׁרוּתָם לְבָרוּחַ, אֲבָל בְּאוֹפֶן שֶׁמִּמֵּיתָם יְשִׁירוֹת עַל יָדֵי הָרִיסוֹס, הַדִּבְרֵי אִיסוֹר בְּשֶׁבֶת, מִשּׁוֹם נְטִילַת נִשְׁמָה. (שו"ת יביע אֶמֶר ח"ג סִימָן כ, וְעַיֵן חֲזוֹן עוֹבַדְיָה ח"ה עֲמוּד קִיב וְהִלָּאָה).

שאלה: האם מתר לצוד זכוב או יתוש בשבת, ולאחר מכן לשחררו מחוץ לבית?

תשובה: אסור לעשות כן בשבת. (אף שבברכי יוסף [-למרו החיד"א] כתב שהמיקל יש לו על מה שיסמוך. מכל מקום להלכה יש להחמיר בזה).

שאלה: האם לרעל [נגד המזיקים] אין דין מוקצה?

תשובה: מאחר ואפשר על פי ההלכה להשתמש ברעל, אין עליו דין מוקצה. וכן כתב מרן רבי עובדיה זצ"ל בספרו על הלכות שבת.

מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, באו אצל רבי שמעון בן יוחאי והיו רוצים להיפרד זה מזה. אמר להם, חייכם כשם שנגדוכם זה לזה במאכל ובמשתה, כן אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה. שמעו לקולו ועשו לעצמן יום טוב, ועשו סעודה גדולה ושכרתו יותר מדאי, כיון שנתישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית, וטלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם, שואוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא. בחצי הלילה כיון שפג יינו, ננער משנתו, אמר לה בתי היכן אני נתון? אמרה לו, בבית אבא, אמר לה, מה לי ולבית אביך, אמרה לו, ולא כן אמרת לי בערב, כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך. אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. (שיר השירים רבה, א')

הסיפור השבועי

וְהָיָה מַעֲשֵׂה מִהָרֶב יַעֲקֹב שׁוֹשֵׁן נר"ו: אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שְׁנַיִם עָשָׂר אֲלָף זִוגוֹת תַּלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא, וְכוּלָם מֵתוּ בַּמִּגָּפָה בֵּין פֶּסַח לַחֹג הַשְּׁבִיעוֹת. וּמִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׂוּ אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שָׁמָּה ? מִפְּנֵי שֶׁלֹא נָהֲגוּ כְבוֹד זֶה בָּזָה.

וּבְיִזְדַּאי שֶׁלֹא נָהֲגוּ מִנְהַג בְּזִיוּן זֶה בָּזָה, רַק הִיתָה עֲלֵיהֶם טַעֲנָה [מִן שְׁמִיא] שֶׁלִּפִּי דִרְגָתָם לֹא נָהֲגוּ כְבוֹד זֶה בָּזָה.

נָבִיא מַעֲשֵׂה נֹרָא בְּעֵינָיו זֶה, שֶׁמִּמְחִישׁ אֶת הַנְּהָגָתוֹ שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִיין ז"ל, בֵּין אָדָם לַחֲבִירוֹ, עַד כִּמָּה עָלִינוּ לְנִהוּג כְבוֹד זֶה בָּזָה.

הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִיין, הָיָה מְגֻאוֹנֵי הַדּוֹר, וּגְדוֹל הַפּוֹסְקִים בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית. וּמֵרֶן רַבִּינוֹ עֹבְדֵי יוֹסֵף זצ"ל, אָמַר פֶּעַם בְּדִרְשָׁתוֹ, "עַל מִי נִיתֵן לְבָרֶךְ בְּזִמְנֵנוּ שֶׁיִּחַלֵּק מִחֲכָמָתוֹ לִירָאיוֹ, יִשְׁנֶה אֶחָד שְׂוֹדָאִי תוֹכְלוֹ לְבָרֶךְ עָלָיו, הוּא הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִיין, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ עוֹד". וְכִשְׁהָיָה לוֹמֵד בְּסִפְרֵי הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה, הָיָה מִשְׁתַּאֲה מִחֲכָמָתוֹ שֶׁל הַמַּחְבֵּר.

וּמַעֲשֵׂה שְׁהָיָה, שְׁבִימֵי זְקֻנוֹתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה, הֵחֵל לְהַתְקַשּׁוֹת בְּהַלִּיכָה לִישִׁיבָה הַסְמוּכָה לְבֵיתוֹ. הָלְכוּ מְקוֹרְבָיו, וּמִצָּאוּ נָדִיב שֵׁיִסְכִּים לְהַעֲמִיד לְרִשּׁוֹת הָרֶב מְכוֹנִית רְאוּיָה לְשִׁמָּה, שֶׁבְּעֶזְרָתָה יוּכַל הָרֶב לְלַכֵּת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. בְּתוֹר נָהֵג, הוֹעֲמֵד לְרִשּׁוֹת הָרֶב, אֲבָרָךְ אֶחָד, שֶׁשֶׁמֶח מְאֹד עַל תַּפְקִידוֹ הַחֲדָשׁ, וְקִיבַל אוֹתוֹ עָלָיו בְּהַתְנַדְּבוֹת. וּבְכָל יוֹם הָיָה הָאֲבָרָךְ חוֹשֵׁב כִּיצַד יוּכַל לְהַנְעִים עַל הָרֶב אֶת הַשְּׁהוּת בְּמְכוֹנִית, וְהָיָה תָמִיד מְקַפֵּיד לְקוֹם מִמָּקוֹמוֹ, לְפָתוּחַ בְּפָנֵי הַגָּאוֹן אֶת הַמְכוֹנִית, וּלְסַיֵּעַ לוֹ לְהַכְנִס וּלְצַאת מִתּוֹכָהּ.

מובן אם כן, שגם הגאון השיב לו כגמולו, והיה משוחח ומשיב לשאלותיו של האברך תוך כדי הנסיעה.

ויהי היום, והאברך היה צריך להסיע את הרב מן הישיבה אל ביתו. כשנכנס הרב למכונית, פתח אותה עבורו האברך, ולאחר שהתיישב הרב, אותו אברך לא שם לבו לקדושתו של הרב עוזן מחזיקות בצד הדלת, וטרק בחזקה את הדלת על אצבעותיו של הרב.

במחשבה של רגע אחד, החליט הרב שלא לזעוק מכאב, וחרק את שיניו בדממה, עד שסתובב האברך, ואז יוכל הוא לפתוח את הדלת ולשחרר את אצבעותיו. האברך אמנם הסתובב כדי להכנס למקומו, אך הדלת לא נפתחה. הרב ניסה לפותחה, אך היא הייתה נעולה. ובכל זאת החליט הרב לשתוק, שהרי בעוד כמה רגעים הוא כבר יגיע לביתו. תוך כדי הנסיעה הקצרה, האברך שואל את הגאון, מה שלום כבוד הרב, והרב משיב לו, ברוך ה' בסדר. וכן על זה הדרך. אך הכאבים היו עצומים, והגאון חיכה בכל לבו להגיע כבר לביתו.

והנה בסמוך לבית הגאון, עמדה שיירת מכוניות, והתנועה עמדה על עומדה. פנה הגאון אל האברך, ואמר לו, אולי כבר עדיף שאלך ברגל לביתי, שהרי התנועה דוממת. השיב לו האברך, חלילה לי, הלא אני קבלתי על עצמי לקחת את הרב מדלת לדלת, ולא שחלילה הרב יטרח. שתק הגאון וסבל את יסוריו בדממה.

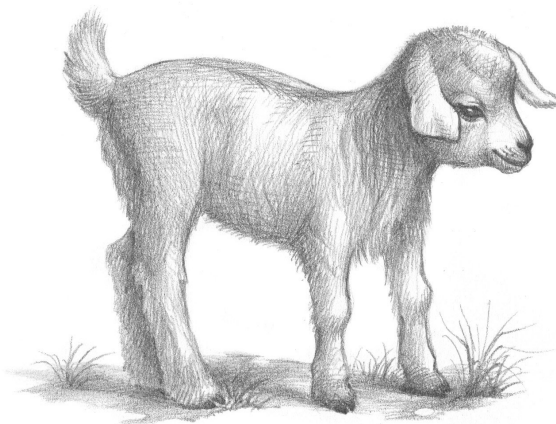
עד שהגיעו לבית הרב, קם הרב ממקומו, פסע אל עבר ביתו, וברגע שהאברך פנה לדרכו במכונית, הסתובב הגאון, ונפל ארצה מתעלה.

תיכף הזמינו עבורו אמבולנס, ופינוהו לבית החולים. שאלו הרופאים מה אירע,

אולם הגאון אינו מוכן להשיב. עד שהפצירו בו, שהמידע נחוץ לשם הטיפול בו, והוא נעתר להשיב מה שאירע. שאלו אותו מקורביו, עד כאן רבינו ? והלא רבינו כמעט וגרם לעצמו נזק בלתי הפיך, ואין הדבר ברור שהוא יוכל עוד לכתוב בידו, והרי ספריו הקדושים המאירים את העולם, ועתידים להאיר את העולם עד ביאת משיח צדקנו, אולי לא יכתבו מחמת מה שאירע! האם לא היה כדאי לומר פשוט לאברך שישחרר את הדלת?

השיב להם הגאון, אותו אברך, עושה הכל כדי לתת לי הרגשה טובה, ואידך אפגע בו כאשר ידע שגורם לי כאבים גדולים, הלא בודאי הוא לא יוכל לסלוח לעצמו על מה שעשה. לכן היה כדאי לשתוק בכל מחיר.

זו הנהגתו של מי שהצליח לחנך את עצמו בתכלית הטהרה, נשמע אנו ונלמד משהו ממעשיו, כמה על האדם לשים לבו למצב של רעהו, ובודאי להשתדל שלא לפגוע ולא לצער זה את זה.

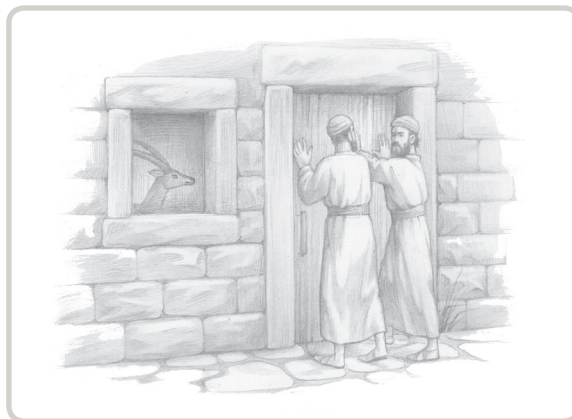

עוד ממלאכת צידה.

אומרת המשנה בשבת פרק יג (משנה ו ז):

צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו, חיב. שנכנס הצבי מאליו לבית ונעל אחד בפניו - זו היא צידתו

(פרטנורא).

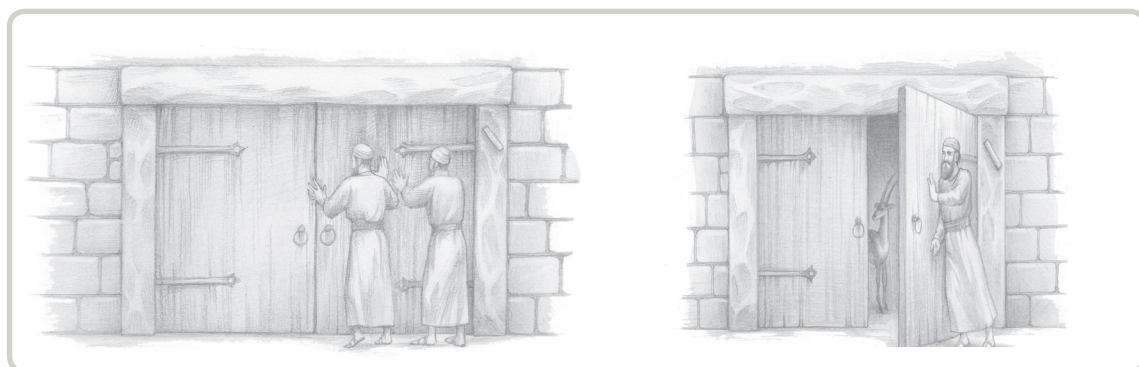
נעלו שנים, פטורין. דפולל הוא בכל מלאכות

של שבת - ששנים שעשו מלאכה אחת, פטורים - מן

התורה. אבל מדרבן אסורים לעשות כן.

לא יכל אחד לנעל ונעלו שנים, חיבין. שמכין שאי אפשר לצודו באיש אחד - שהרי על פי אחד בלא

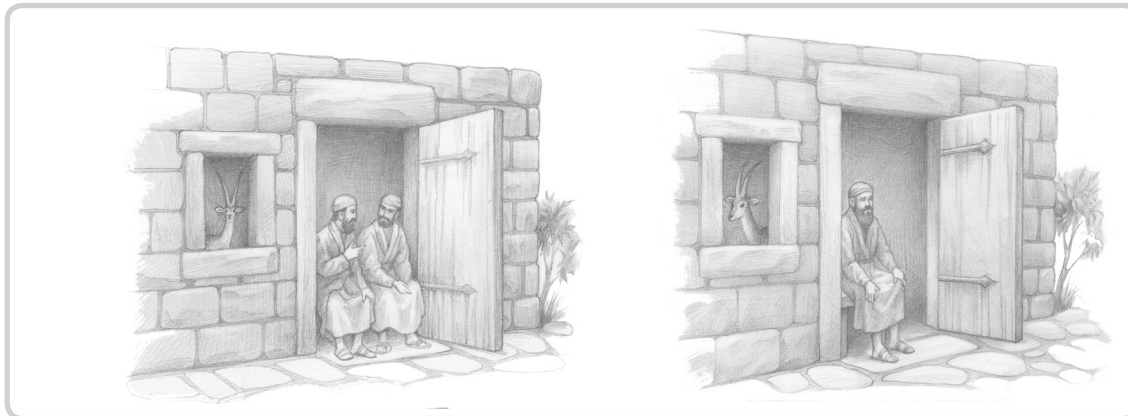
חברו - לא תעשה המלאכה - לפיכך לכל אחד מהם חייב על מלאכת צידה.

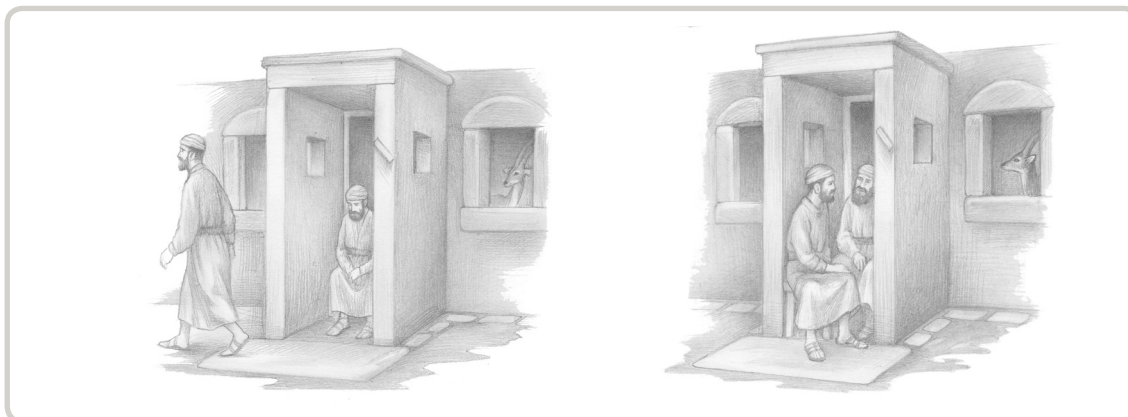
וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. מִן הַתּוֹרָה. שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן סוֹבֵר שֶׁאִפְּלוּ כְּשֶׁאִין הִיחִיד יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ - וַעֲשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנַיִם -

פְּטוּרִים. וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן (בְּרֵשִׁיטָא פְּרָקִי מִשְׁנָה ה').

יָשֵׁב הָאֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מִלְּאָהוּ, יָשֵׁב הַשֵּׁנִי וּמִלְּאָהוּ, הַשֵּׁנִי חֵיב. שֶׁהוּא צָד אוֹתוֹ (בְּרֵשִׁיטָא).

יָשֵׁב הָרִאשׁוֹן עַל הַפֶּתַח וּמִלְּאָהוּ, וּבָא הַשֵּׁנִי וַיָּשֵׁב בְּצִדּוֹ [רוֹצֶה לוֹמַר, לִפְנֵים מִהָרִאשׁוֹן תּוֹף חָלַל הַפֶּתַח, וּמִמֶּלֶא גַם הוּא אֶת הַפֶּתַח, וְהָרִי הֵם כְּמוֹ ב' דְּלִתּוֹת, וּכְשֶׁנִּפְתַּח הָרִאשׁוֹן עַדִּיין הַשֵּׁנִי נָעוּל. (כִּיז)] **אֵף עַל פִּי שֶׁעֲמַד הָרִאשׁוֹן וְהִלֵּךְ לוֹ, הָרִאשׁוֹן חֵיב וְהַשֵּׁנִי פְטוּר.** **הָא לִמָּה זֶה דּוֹמָה** [שֶׁמֵּאֲחֵר שֶׁנִּצְוֹד עַל יְדֵי הָרִאשׁוֹן - הָרִי הוּא הַשֵּׁנִי דּוֹמָה לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ - וְלֹא לְצוּד (בְּרֵשִׁיטָא)] **לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ וְנִמְצָא צָבִי** [שֶׁהוּא נִצְוֹד כְּבֵר (בְּרֵשִׁיטָא)] **שִׁמּוֹר בְּתוֹכוֹ.** כֹּה זֶה, אֵף עַל פִּי שֶׁעֲמַד הָרִאשׁוֹן, אִין זֶה אֵלֹא כְּשֶׁוֹמְרוֹ לְצָבִי שֶׁהָיָה לוֹ מֵאֲתָמוּל (בְּרֵשִׁיטָא).

ובספר חזון עובדיה (חלק ה' עמוד צט) כתב: צפור שנכנסה לבית שהיה בו החלון פתוח, ורוצים לסגור את החלון מפני הרוח הנושבת, או מפני הקור, וכיוצא בזה, מתר לסגור את החלון.

הטעם לזה, מפני שבסגירת החלון אין איסור צידה אלא מדרבנן, מכיון שהמקום גדול ורחב ידיים ואין הציפור נחשבת עדיין לניצודה בו מדאורייתא, ואם סגירתו היא רק בשביל הרוח, ואינו מתכוין כלל לצידת הצפור, הנה ליה פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן, הילכך מתר לסגור החלון וכו' עד כאן לעניננו, ועין שם באריכות.

מהו פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן ?

ראשית, מהו פירוש פסיק רישה ?

התרגום הפשוט הוא: תחתוך את הראש. **פסיק**: לחתוך. **רישה**, היינו ראש.

מקורו הוא בתיאור של, נניח תינוק הרוצה לשחק ולתלוש ראשו של תרנגול, אבל אין לו כל כוונה להרוג את התרנגול. אך ברור הוא הדבר שיהרוג את התרנגול גם אם אין רצונו בכך. והיינו: פסיק רישה, ולא ימות ?

ועל זה כתב הרמב"ם (פרק א מהלכות שבת הלכה ו): "עשה מעשה ונעשית בגללו מלאכה **שודאי** תעשה בשביל אותו מעשה, אף על פי שלא נתכוון לה - חייב. שהדבר ידוע שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה. כיצד ? הרי שצריך לראש עוף לצחק בו הקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מגמתו להריגת העוף בלבד, חייב, שהדבר ידוע שאי אפשר שיחתך ראש החי ויחיה, אלא המות בא בשבילו. וכן כל כיוצא בזה".

זהו עניין פסיק רישה. מהו פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן ?

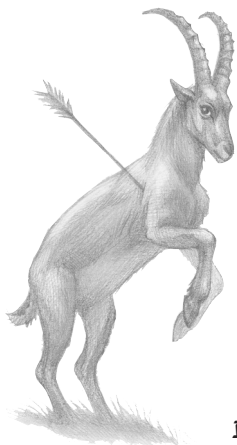
תמללנו בכאן שיעור קצר ונפלא בעניין זה, מפי מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל:

"למדנו שהעושה מלאכה בשבת דהוי פסיק רישה דלא ניחא ליה, מדרבנן - מתר. צריך שתי תנאים: שעיקר האיסור הוא מדרבנן. וגם לא ניחא ליה. מה זה לא ניחא ליה ? לא איכפת ליה. אומר

רש"י: לא נִיחָא לִיה - לא איכַפֿת לִיה. שְׁלֹא נִהְנֶה, אִין לוֹ רִצּוֹן בְּדָבָר הַזֶּה. עֲשֹׂה כְּכָה כְּלֹאֲחֵר יָד.

עכְשִׁיו, הִיָּה מַעֲשֶׂה, אֲדַמּוּ"ר אֶחָד, חֲתָנוּ קָנָה נַעֲלִים חֲדָשׁוֹת בְּעֶרְב שַׁבָּת, נוֹדַע הַדָּבָר לְאֲדַמּוּ"ר, קָרָא לוֹ, אֵיפָה הַנַּעֲלִים ? הִבִּיא לוֹ אוֹתָם, הִרְאָה לוֹ, יֵשׁ שָׁם בְּלִיטוֹת שֶׁל הַתּוֹצֵרֶת, הַסָּמֵל שֶׁלָּהֶם וְעוֹד תְּמוּנוֹת וְעוֹד דְּבָרִים [עַל הַסּוּלָּה שֶׁל הַנַּעֲלִים] אָמַר לוֹ הַאֲדַמּוּ"ר, תִּרְאָה, כָּל הָאָרֶץ שְׁלִי, מִחֵר אֶתָּה תִּלְבֹּשׁ אוֹתָם, וְשִׁאתָ הוֹלֵךְ לְבֵית כְּנֶסֶת, אֶתָּה חוֹקֵק אֶת הַצּוּרוֹת הָאֵלֶּה בְּשֻׁלְג, מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיָהּ.. יוֹדַע אֵיזָה תּוֹצֵרֶת הַנַּעֲלִים שְׁלִי.. אֶתָּה כּוֹתֵב בְּשַׁבָּת, זֶה אָסוּר. טוֹב, מָה לַעֲשׂוֹת ? תִּבְיָאוּ אוֹתָם, אֶת הַנַּעֲלִים הָאֵלֶּה, וְתִבְיָאוּ סָכִין, וְהוּא גֵרַד אֶת כָּל הַבְּלִיטוֹת הָאֵלֶּה בְּנַעֲלִים. כֵּן הֵדִין ? לֹא, לֹא כֵּן הֵדִין, כָּאֵן שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, צוֹעֵד, הוֹלֵךְ לְבֵית כְּנֶסֶת, אוֹ לְבֵית, אִין לוֹ שׁוֹם כְּוֹנֵה לְכַתִּיבָהּ, הוּא רוֹצֵה לְלַכְתָּהּ.. וְלָכֵן זֶה דָּבָר שְׁאִינוּ מִתְּכַוִּין, וְגַם זֶה פְּסִיק רִישָׁה, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַצּוּרוֹת הָאֵלֶּה בְּשֻׁלְג. אֲבָל שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה (שַׁבָּת פָּרָק י"ב מִשְׁנָה ה'): הַכּוֹתֵב בְּרִגְלָיו - פָּטוּר. כָּאֵן הוּא כּוֹתֵב בְּרִגְלָיו, הוּא לֹא כּוֹתֵב כְּמוֹ שְׁכּוֹתְבִים. עוֹד שְׁנֵינוּ (שָׁם) הַכּוֹתֵב בְּמִשְׁקִין וּבְמִי פִירוֹת - פָּטוּר, עַד שִׁיכְתּוּב בְּדָבָר הַמְתַּקִּים, דִּין עַל הַקֶּלֶף. כָּאֵן, זֶה דָּבָר שְׁלֹא מִתְּקִים, וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנִמְסָה.. אֲזַ תִּרְתִּי דְּרַבֵּן וְגַם הוּא לֹא מִתְּכַוִּין, זֶה פְּסִיק רִישָׁה דְּלֹא אֵיכַפֿת לוֹ, מָה אֵיכַפֿת לוֹ שִׁיְהִיו צוּרוֹת בְּשֻׁלְג ? מָה הוּא סוֹכֵן שֶׁל הַנַּעֲלִים הָאֵלֶּה ? הוּא הוֹלֵךְ רִגְלֵי.. לָכֵן זֶה מִתֵּר לְכַתְּחִילָהּ, הַאֲדַמּוּ"ר עֲשֶׂה חֲסִידוֹת, אֲבָל הֵדִין הוּא שְׁמַתָּר, עַל פִּי הַכָּלָל: פְּסִיק רִישָׁה דְּלֹא נִיחָא לִיה מְדַרְבָּן מִתָּר.. עַד כָּאֵן.

כְּלוּמַר: בְּמִקְרָה הַנִּל מִתְּקִימִים שְׁנֵי תִנְאִים: עֵיקָר הָאִסוּר הוּא מְדַרְבָּן: הַכּוֹתֵב בְּרִגְלָיו פָּטוּר - הֵינּוּ מִן הַתּוֹרָה. אֲבָל מְדַרְבָּן אָסוּר. וְעוֹד: שֶׁהַכּוֹתֵב בְּדָבָר שְׁאִינוּ מִתְּקִים גַּם כֵּן פָּטוּר - מִהַתּוֹרָה. וּמְדַרְבָּן אָסוּר. נִמְצָא שְׁכָל הָאִסוּר הַנִּל - עֵיקָרוֹ מְדַרְבָּן (מְדַבְּרֵי סוּפְרִים). בְּמִקְרָה הַזֶּה, נִמְצָאוּ אֲפִילוֹ שְׁנֵי תִנְאִים לְהַקֵּל מְדַרְבָּן. גַּם שֶׁהוּא כָּתֵב בְּרִגְלוֹ - וְגַם שֶׁכָּתֵב בְּדָבָר שְׁאִינוּ מִתְּקִים.

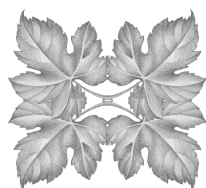

וּלְפִי הַכָּלָל הַנִּל - שְׁכָל אִסוּר שֶׁעֵיקָרוֹ מְדַרְבָּן - וְהוּא פְּסִיק רִישָׁה דְּלֹא נִיחָא לִיה - מִתָּר.

וְלָכֵן, אֵלֶּה הַצּוּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּשֻׁלְג עַל יְדֵי הַלִּיכָתוֹ - הֵם פְּסִיק רִישָׁה דְּלֹא נִיחָא לִיה - אִין הוּא מִתְּכַוִּין לָכֵה, וְלֹא אֵיכַפֿת לִיה מִזֶּה כָּלָל - וְעַל כֵּן, אֵף עַל פִּי שְׁבֻדָּאֵי נַעֲשׂוֹת הַצּוּרוֹת הָאֵלֶּה בְּשֻׁלְג - מִכָּל מְקוֹם, הֵרִי הוּא פְּסִיק רִישָׁה דְּלֹא נִיחָא לִיה - מְדַרְבָּן - שְׁזֶה מִתָּר.

ועל כן הוא הדין בענין צידה הנ"ל - כמו שפסק הרב עובדיה ז"ל שם: **צפור שנכנסה לבית שהיה בו החלון פתוח, ורוצים לסגור את החלון מפני הרוח הנושבת, או מפני הקור, וכיוצא בזה, מתר לסגור את החלון.**

הטעם לזה, מפני שבסגירת החלון אין איסור צידה אלא מדרבנן [=תנאי ראשון] מכיון שהמקום גדול ורחב ידיים ואין הציפור נחשבת עדיין לניצודה בו מדאורייתא, ואם סגירתו היא רק בשביל הרוח, ואינו מתכוין כלל לצידת הצפור [=תנאי שני] הנה ליה פסיק רישה דלא איכפת ליה בדרבנן, הילכך מתר לסגור החלון וכו' עד כאן.

א. מעשה שהיה עם הרב הגאון החסיד רבי ישעיה הורביץ בעל השל"ה [שני לוחות הברית] הקדוש, כשישב על כסא הרבנות בעיר פרנקפורט על הנר מיין, והרביץ תורה לכל בני הגולה, וביתו היה פתוח ותלמידים היו באים מארבע כנפות הארץ עניים ועשירים כאחד, פעם נעלמו מביתו כפות של כסף, ויחפשו בכל פינות הבית ולא מצאום, בני ביתו חשדו בתלמיד אחד שהיה יוצא ונכנס אליהם הרבה, אף בעל השל"ה לא האמין לדבריהם, אף אחרי חיפוש מדויק נמצאה הגניבה באמתחתו. והדבר היה לשיחה בפני הבריות. התלמיד התבייש מאד, ומרוב הבושה והרוגז הלך והמיר את דתו רחמנא ליצולן, אף לאחר כן לא יכול היה לשבת במנוחה בעירו, ויסע לעיר אחרת, אף גם במקום החדש נפשו היתה מרה עליו, ולא מצא מנוח לכף רגלו, ויסע האיש מעיר אל עיר וממדינה למדינה, עד הגיעו לקושטא. בבואו שם ויעסוק במסחר ויעלה מעלה מעלה, ויצא לו שם גדול, ושמע חריצותו וחקמתו הגיע לשרים ולאזני המלך, וימצא חן בעיניהם. וימנוהו לראש פקידי המכס לעיר העתיקה יפו תובב"א.

ב. לימים עלה זכר ירושלים עיר הקדש לפני הרב החסיד, ויאמר לעלות אליה ולשום משכנו בה לעולם, ויצא הרב מעיר מגוריו לבא ירושלים, והי ברדתו מהאגף בעיר יפו. ויפגע בו תלמידו המומר ויפירהו, ויעש לו כבוד גדול ויבקש מהרב לסור אל ביתו הסמוך לשפת הים, לנח מעמל הדרך ותלאותיו, טרם הכנסו העירה. ולא היתה באפשרות הרב לסרב מפני הכבוד, וימלא אחר בקשתו, וילך אחריו לביתו להנפש, כאשר נכנס הרב לתוך הבית, ויעש המומר בערמה וישלח את משרת הרב וישארו שניהם לבדם. הרב ישב לנח, אחר לקח אותו בעל הבית והוליכו בכל חדרי ביתו הגדול, להראות לו את כל עושרו ואת יקר תפארת גדולתו, עד אשר הביאו לחדר גדול ומלא כלי זין על גדותיו, ויקח מעל השולחן תיק ויוציא מתוכו ספין חדה, ויפן אל הרב ויאמר אליו, קרא וידוי כי לשוחטף הביאתיך הנה, ויחרד הרב חרדה גדולה, ויבך ויתחנן לו, ויאמר לו מה עשיתי לך שהבאתני עד הלום להרגני נפש? ולמה תשפוך דם נקי? הלא אין חמס בכפי, ולמה תתגולל עלי עלילות ברשע, אף בעל הבית לא ענה דבר, ויוסף עוד להתחנן מלפניו ולבקש ממנו רחמים, אף בעל הבית ענה בכעס, לשוא תתחנן על אוזן לא שומעת, תמהר לאמר וידוי, אחרת אתקע ספין זו בבטנך בלא הודוי, ובראות הרב החסיד אשר פלטה אליו הרעה, שנפל בפח הלזה והוא בצרה גדולה שאין לו מפלט ממנה, וישפוך שיחו לפני הקב"ה ויעמוד ויתודה בדמעות ובעל הבית עומד וספינו בידו, כשגמר הרב, נגש אליו ואמר לו שכב על הארץ בפשיטת ידים ורגלים, ויעש הרב כדבריו, חזר ואמר לו פשוט צוארך והכן עצמך לשחיטה, אחר תפס בעל הבית את צוארו ביד אחת ואת הספין בידו השנייה ויאמר לו סגור עינה ותגד שמע ישראל, טרם שוחטתי אותך, ויסגור הרב החסיד את עיניו ויקבל עליו עול מלכות שמים ויקרא בקול גדול שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

ג. כשעצם הרב את עיניו ומסר את נפשו לאלקים ונשמתו כמעט יצאה באחד, הרפין

המומר את ראשו ונתן את פיו על צואר הרב וישקהו ויאמר לו מורי ורבי

קומה ושבה, אנא סלח ומחול לי כי לטובתך עשיתי זאת, ויתפלא הרב

וְלֹא הָאֱמִין לְמִשְׁמַע אֲזִינוּ, וַיִּפְתַּח אֶת עֵינָיו וַיִּשְׁאַל מִי אַתָּה ? אוֹלִי מִלֶּאֱךָ שְׁלֹחַן מֵאֵת הַקֶּבֶ"ה לְהַצִּיל אֶת נַפְשִׁי מִרְדֵּת שַׁחַת, וַיַּעַן הַמוֹמֵר אֵינֶנִּי מִלֶּאֱךָ אֱלֹקִים כִּי אִם תִּלְמִידֶךָ פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי שֶׁהִתְאַבֵּק בְּעֶפֶר רִגְלֶיךָ שְׁנִים הָרַבָּה, וּלְבִסּוֹף יָצָא לְתַרְבוּת רָעָה, אֲזַי זָכַר אֶת תִּלְמִידוֹ שֶׁהִמִּיר דָּתוֹ מִפְּנֵי הַבוֹשָׁה, וּבִשְׁרוֹ נַעֲשֶׂה חִידוּדִין חִידוּדִין. וַיִּקּוּם הָרַב וַיִּשְׁאַלְהוּ וּלְמָה אָמַרְתָּ לְהַרְגֵנִי בְּרֹאשׁוֹנָה, וְאַחֵר חֲזָרְתָּ בָּךְ מִמַּחְשִׁבֶתָּה ? וַיַּבֵּט הָאִישׁ בְּפָנָי רַבּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ, מַעֲלָם לֹא חֲשַׁבְתִּי לְהַרְגֶּךָ, מִכִּיר אֲנִי בְּמַעֲשֶׂיךָ הַטּוֹבִים וַיּוֹדַע אֲנִי שֶׁצָּדִיק גָּדוֹל אַתָּה, וּבִרְדִּיתְךָ הַיּוֹם מִהֲאֵנִי תִיכֶף הַפְּרִתִּיךָ, וְאַמְרָתִי חָבַל עַל מוֹרִי שָׁבָא לְמִסּוֹר אֶת נַפְשׁוֹ לְאֱלֹקִים עַל אֲדַמַּת הַקּוֹדֶשׁ וְשִׁיְהִיָּה כְּתָם עַל בְּגָדוֹ הַמְּחִיבוֹ מִיתָה, אֲזַי נִכְמְרוּ רַחֲמֵי עָלֶיךָ, וַדַּע לָךְ שֶׁחֲטָא קָטָן יֵשׁ בְּנַפְשְׁךָ עַל יָדִי, אֲנִי הוּא הַתִּלְמִיד שֶׁהוֹצֵאתָ מִתּוֹךְ אֲמִתְחָתִי אֶת הַגִּיבָה לְעֵינֵי כָל, וּמִפְּנֵי זֶה יָצָאתִי מִכָּלל יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי הַבוֹשָׁה וְהַעֲלָבוֹן שֶׁהִעֲלַבְתָּנִי בְּרַבִּים, הַמִּירוֹתִי

אֶת דָּתִי וַיִּגְרַשְׁתָּ אוֹתִי מִהַסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה', וְאַף שֶׁעָשִׂיתָ זֹאת לְהַצִּיל אֶת כְּסָפְךָ, עָלֶיךָ הָיָה לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּצִנְעָה וְלֹא בְּפִרְהֶסְיָא, וְלָךְ נִחְשַׁב מַעֲשֶׂה זֶה לְחֲטָא גָּדוֹל, וְה' הָאֱלֹקִים יוֹדַע הָאֱמֶת שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנָתִי לְנִקּוּם אֶת נִקְמָתִי בָּךְ, כִּי אִם כּוֹנְנָתִי הִיְתָה לְטוֹבָה, וְהַצֵּעַר שֶׁצִּיעַרְתִּיךָ הַיּוֹם יְהִי לְכַפָּרָה עַל שֶׁאַבְדַּתָּ נַפְשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, וּבִשְׁעָה זֹאת נַפְשְׁךָ תִּמְיָמָה וְנִקְיָה מִכָּל כְּתָם

וַיִּרְבֵּב וְאַתָּה תִּפְגֵּס לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ זֶה פְּשָׁמֶן זֵית טָהוֹר, הָרַב שָׁמַע אֶת דְּבָרֵי תִלְמִידוֹ וְנִאָּלַם דוּמְיָה, וּמִפִּי נִעְתָּקוּ הַמִּילִים, וְכִרְאוֹת הַתִּלְמִיד אֶת פָּנָי הָרַב הַמְּלֵאִים חֲרָדָה וּלְבָנִים כְּסִיד הַהִיכָל וַיִּפּוֹל לְרַגְלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו מוֹרִי וְרַבִּי סֶלַח וּמַחֲוֶל לִי עַל הַצֵּעַר הַגָּדוֹל שֶׁצִּיעַרְתִּיךָ בְּמִסְפָּר רִגְעִים אֵלּוּ, הַבוֹחֵן לְבָבוֹת וּכְלִיּוֹת יוֹדַע כִּי לְטוֹבָתְךָ עָשִׂיתִי אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, וַיַּעַן הָרַב וַיֹּאמֶר סֶלַחְתִּי כְּדַבְּרֶיךָ, וְכִשְׁמוֹעַ הַתִּלְמִיד אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹ הָאֲחֵרוֹנִים וַיִּפּוֹל עַל צְוֹאָרָיו וַיִּשְׁקָחוּ וַיּוֹלִיכֵהוּ מִבֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַחוּ לְשָׁלוֹם בְּכָבוֹד גָּדוֹל וְהָרַב הַגָּדוֹל הַחֲסִיד בַּעַל הַשֵּׁל"ה הַקָּדוֹשׁ עָלָה יְרוּשָׁלַיִמָּה, וַיֵּשֶׁב עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה, וְהָרַבָּה לְתַקֵּן אֶת הַמַּעֲוֹת. וְה' אֱלֹקִים אָמַת יַצִּילֵנוּ מִשְׁגִּיאוֹת, שֶׁלֹּא יִגְיַעוּ תַקְלוֹת לְיַדֵּינוּ אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

פינת השו"ת הקצר

(מתוך האתר 'הלכה יומית')

שאלה: מזון שנחשב כחזקת בשרי, מהו השיעור זמן שאני צריך להמתין בכדי לאכול מאכלים חלביים?

כמו כן, תבשיל שבנשל בו בשר, אם אני אוכל את הרוטב ותפוח אדמה - אף לא את הבשר, עלי להמתין שש שעות למאכל חלבי?

תשובה: מאכל שאינו בשרי, רק שנתבשל בתנור שהיה בו בשר וכדומה, שהוא הנקרא כיום "בחזקת בשרי", מתר לאכול אחריו גבינה, (בתנאי שישטוף את פיו, על ידי אכילת איזה דבר ושתיית איזה משקה).

תבשיל שנתבשל עם בשר, אף על פי שאינו אוכל את הבשר, נהגו להחמיר שלא לאכול אחריו גבינה במשך שש שעות.

עוד בענין מלאכת צידה - בתרא.

והנה, הרוצה לעיין עוד, אין הלב יכול להתאפק מלהביא דברי מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל שנאמרו בענין צידת חרקים בשבת בתאריף יב אלול תשע"ג, כחודש ומחצה לערך לפני הסתלקותו לגנזי שחקים. תמללנו דבריו ככל יכלתנו כפי שנאמרו מפיו [בהיכן שמופיעות ארבע נקודות כזה: .... לא הצלחנו להבין את המילה שנאמרה].

"א. מרן הבית יוסף, סימן שטז מביא את דברי רבינו ברוך בעל ספר ה'תרומה' [מבעלי התוספות] שאדם שרואה, יש לו תיבה ויש שמה מאכלים ומשקים ונכנסו שם בתוכה זבובים, אסור לסגור את פתח התיבה, מפני שהוא צד אותם ממילא כשהוא סוגר את הדלת [של התיבה] מונע בעדם לברוח, אם כן זה צד .... זה אסור. אף על פי שהוא לא מכוון, וכוננת דבר שלא מתכוין מתר, כאן זה פסיק רישה .... שניצודים .... כנראה שהוא למד את זה [בעל ספר ה'תרומה] מהגמרא ביצה דף לו, שאדם שיש לו כוורת של דבורים .... שמה יש דבש, והוא רוצה לכסות את הכוורת, בחמה מפני החמה, בגשמים מפני הגשמים, אל יכסה לגמרי, זה צד אותם, כורת אם יש בה נקבים שיכולים לברוח משמה, מתר, אם לא, אסור. כמו ששמה אסור לסגור את הכוורת שלא יוכלו לברוח, גם פה, לסגור את התיבה שהם לא יכולים לצאת, זה צידה.

ב. אבל יש חילוק בדבר, אומר [שם בבית יוסף] הדבורים 'במינם ניצוד', אדם נהנה מהם, עושים דבש, זבובים איזה הנאה יש בהם, אפילו שזה יהיה פסיק רישה, למה יהיה אסור ? זה מדרבנן, שמה .... זה דאורייתא שעושים דבש, אדם צד אותם, אבל מה שאין כן זבובים, דרבנן, אף אחד לא מעוניין בהם, איזה טעם הוא לאסור ? .... שלחן ערוך לא הביא את ההלכה הזאת. כותב בספר 'עולת שבת', מרן שהשמיט בשלחן ערוך, יתבונן שזה נגד מה שכתב בסימן שיד בשם 'תרומת הדשן', כל פסיק רישה דרבנן, מתר, כך כתב 'תרומת הדשן', אז פה זה דרבנן, זבובים איסור צידה שלהם מדרבנן, וזה אפילו פסיק רישה, פסיק רישה מדרבנן, מתר, כך כתב גם בשו"ת 'זכור ליצחק'.

ג. ואני מוסיף על זה, התוספות מסכת שבת קג, סוף העמוד כותבים שמה כלל: כל פסיק רישה אפילו לא ניקח ליה אסור מדרבנן, הני מילי שעיקר האיסור דאורייתא, אבל אם עיקר האיסור

הוא דרבנן, כגון ממעט ענבים של הדסים¹ שמחזי כמתקן, זה דרבנן, בזה מתר אפילו פסיק רישה אם הוא לא ניחא ליה, אין לו הנאה מזה. פסיק רישה צריך שיהיה לו תועלת, הנאה, אבל כשזה.... פסיק רישה דלא ניחא ליה, מה פרוש? רש"י אומר, לא ניחא ליה: לא איכפת ליה. לא איכפת לו, כן, גם פה, אדם לא מעוניין שיהיה לו זבובים בתוך התיבה, יש לו הנאה מזה? להיפך, היה מעוניין שלא יהיו, אם כן, אכן זה פסיק רישה בדרבנן דלא ניחא ליה, אז צד זבובים זה מדרבנן.... אפילו היה מכוון [לצוד] זה מדרבנן, עכשיו שהוא רק פסיק רישה וגם לא ניחא ליה.... מרן שהשמיט את דבר הזה, וכך כותב בספר שאלות ותשובות 'דגל מחנה אפרים' מהגאון רבי אפרים נבון, בנו של בעל 'בית דינו של שלמה', הוא אומר ככה, ודע שיש בידינו כלל גדול, שמרן כשמשמיט איזה הלכה שכתב ב'בית יוסף', משמיט אותה משלחן ערוך, סימן שהוא מצא פוסקים שחולקים על הסברא, לכן השמיט אותה מפני שאינה להלכה, כך כותב גם הגאון רבי יצחק אבולעפיה בספר 'פני יצחק' ועוד ספרים.

ד. לכן כאן, אחרי שכתב מה שכתב בבית יוסף, ראה מרן השלחן ערוך את התוספות בשבת קג, וכדבריהם כתב גם הרשב"א בכתובות דף ו', גם כדבריהם כתב מהר"ם מרוטנבורג, נמצא, שלשה גדולים, גדולי עולם סוברים פסיק רישה דלא ניחא ליה וגם עיקר האיסור דרבנן, כולם שוים שזה מתר, וכאן הזבובים זה דרבנן, כולם יודעים, ופסיק רישה, הוא לא מכוון על הזבובים, מכוון לסגור התיבה סתם, הוא לא מכוון על הזבובים.... אבל זה פסיק רישה. פסיק רישה ודרבנן דלא ניחא ליה, ודאי, מי מעוניין שיהיו זבובים בפנים.... מרן שהשמיט את הדבר הזה, לכן הלכה למעשה, דעת מרן שזה מתר, אבל הרמ"א הביא דברי 'בעל התרומה' [שלחן ערוך סימן שטז סעיף ג' וזה לשונו: הגה: ולכן יש לזהר שלא לסגר תבה קטנה, או לסתם כלים שזבובים בו בשבת, דהוי פסיק רישה שיצודו שם] אחינו האשכנזים ראוי להם להחמיר, אפילו שיש כל התנאים האלה, אפילו הכי, טוב להחמיר כדעת הרמ"א, הם קבלו בני אשכנז, יוצאים ביד רמ"א".

1. בגמרא סוכה. דף לג ע"ב, הדס שהוא פסול מחמת שענביו [הפרות הגדלים בו] שהיו שחורים, הם מרובים מהעלים שלו, אין ממעטין את ענביו ביום טוב, כדי להכשירו, לפי שהוא כמתקן כלי, שהיה פסול ומכשירו, ואסור משום שבות. ועין במשנה סוכה פרק ג' משנה ב'.

עלון זה מוקדש להצלחת

אורית בת גאולה

נועה בת אורית זיווג טוב משורש נשמתה

לרפואה שלמה בתוך שאר חלי עמו ישראל

אמנון בן חנה

שושנה בת דורית

מישאל בן חנה

משה בן מטיילדה

לזכרון נצח ולעלוי נשמת:

יוסף בן בינה

מרק בן עמליה

חנה בת אברהם

ברונה בת ציביה

ניסים בן מזל

אסתר בת רג'ינה

אליעזר כהן בן שרה

דוד בן פסיה

רמונה בת לילי

שמואל נפוס בן רחל

אורן בן לאה

עמוס בן אסתר

אסתר נפוס בן רג'ינה

שלמה בן ג'מילה

שמואל בן רחל

תהא נשמתם עדן צרורה בצרור החיים תחת צלו של עץ החיים לעולם ועד